

Bruselj, 14. december 2021
(OR. en)

15033/21

ELARG 97
COWEB 169

IZID POSVETOVANJA

Pošiljatelj: Generalni sekretariat Sveta

Prejemnik: delegacije

Št. predh. dok.: 14862/21

Št. dok. Kom.: COM(2021) 644 final

Zadeva: ŠIRITEV IN STABILIZACIJSKO-PRIDRUŽITVENI PROCES
– sklepi Sveta

V prilogi vam pošiljamo sklepe Sveta o širitvi in stabilizacijsko-pridružitvenem procesu, ki jih je Svet odobril 14. decembra 2021.

SKLEPI SVETA O ŠIRITVI IN STABILIZACIJSKO-PRIDRUŽITVENEM PROCESU

1. Svet se podrobno seznaja s sporočilom Komisije z dne 19. oktobra 2021 o širitveni politiki EU ter poročili o Črni gori, Srbiji, Turčiji, Severni Makedoniji, Albaniji, Bosni in Hercegovini ter Kosovu*.
2. Kriza zaradi COVID-19 še vedno zelo negativno vpliva na naše družbe in gospodarstva. Pandemija je pokazala nujnost in vrednost enotnega delovanja in skupnega reševanja skupnih izzivov. EU poudarja, da je že bila zagotovljena podpora, ki je v takem obsegu in dometu doslej še ni bilo, in se zavezuje, da bo tudi v prihodnje nadaljevala to sodelovanje in usklajevanje ter da si bo še naprej prizadevala za boljši dostop do cepiv, diagnostike in terapevtikov ter skušala zagotoviti večjo predvidljivost prihodnjih kriz in odpornost nanje. Svet poleg tega priznava dragoceno podporo, ki jo države Zahodnega Balkana zagotavljajo druga drugi in EU.
3. Svet ponovno potrjuje svojo **zavezanost širitvi**, ki skladno z novim soglasjem o širitvi, ki ga je Evropski svet potrdil 14. in 15. decembra 2006, in poznejšimi sklepi Sveta ostaja ključna politika Evropske unije. Širitev še naprej predstavlja strateško naložbo v mir, demokracijo, blaginjo, varnost in stabilnost v Evropi. Svet znova poudarja, da je sprejemanje temeljnih vrednot EU in evropske perspektive ter zavezanost temu trdna strateška izbira, ki ostaja bistvena za vse partnerice, ki želijo postati članice EU. V skladu s tem Svet še vedno pričakuje, da bodo partnerice prevzele odgovornost in se v celoti zavezale primarnosti demokracije, temeljnim pravicam in vrednotam ter pravni državi, kar je v interesu njihovih prebivalcev in prebivalk. Verodostojnost teh zavez je odvisna od dejanskega izvajanja potrebnih reform in doseganja dobrih rezultatov, kar mora biti podprto z jasnimi in doslednimi obveščanjem javnosti.

* To poimenovanje ne posega v stališča o statusu ter je v skladu z RVSN 1244/1999 in mnenjem Meddržavnega sodišča o razglasitvi neodvisnosti Kosova.

4. Ob sklicevanju na solunsko agendo ter izjave iz Sofije, Zagreba in z Brda Svet vnovič poudarja, da EU odločno podpira evropsko perspektivo Zahodnega Balkana. EU bo še naprej krepila in poglobljala sodelovanje na vseh ravneh v podporo politični, gospodarski in družbeni preobrazbi v tej regiji, tudi z nadaljnjo pomočjo, ki bo temeljila na oprijemljivem napredku partneric na področju pravne države in socialno-ekonomskih reform ter na njihovem spoštovanju vrednot, pravil in standardov EU. V zvezi s tem Svet z zanimanjem pričakuje izvajanje gospodarskega in naložbenega načrta za Zahodni Balkan ter zelene agende za Zahodni Balkan. Da bi dodatno oživili in okrepili politični dialog z regijo, Svet pozdravlja organiziranje rednih vrhunskih srečanj med EU in Zahodnim Balkanom. Z zanimanjem pričakuje prvi medvladni konferenci z Republiko Severno Makedonijo in Albanijo, in sicer čim prej, potem ko bo Svet odobril pogajalska okvira. Turčija ostaja država kandidatka in ključna partnerica na številnih področjih skupnega interesa.
5. Svet v skladu s svojimi predhodnimi sklepi ter v okviru kopenhavnskih političnih meril in stabilizacijsko-pridružitvenega procesa, ki je še naprej skupni okvir za odnose z Zahodnim Balkanom, znova potrjuje, da so v skladu z novim soglasjem o širitvi iz leta 2006 potrebni **pošteni in strogi pogoji** ter **načelo lastnih zaslug**. V tem smislu poudarja, da je treba EU zagotoviti možnosti za nadaljevanje in poglobljanje lastnega razvoja, vključno z zmogljivostjo za vključitev novih članic. Z revidirano metodologijo širitve s še večjim poudarkom na temeljnih reformah naj bi oživili pristopni proces ter v ta namen povečali njegovo predvidljivost, verodostojnost in dinamičnost ter uvedli močnejše politično usmerjanje na podlagi objektivnih meril in strogega pozitivnega in negativnega pogojevanja ter možnosti razveljavitve. Ta pristop je vključen v nove pogajalske okvire in tudi v tekoča pogajanja s Črno goro in Srbijo, kar Svet pozdravlja. V zvezi s tem Svet opozarja tudi na možnosti za pospešene ukrepe vključevanja, ki so odvisni od nadaljnjega in zadostnega napredka držav kandidatk pri prednostnih reformah.

6. Ob upoštevanju vseh dosežkov sedanjih reformnih prizadevanj partneric, o katerih je poročala Komisija, Svet poudarja, da se morajo nujno osredotočiti na **temeljne reforme**, ki bodo pripomogle k odpravi nekaterih še vedno prisotnih strukturnih pomanjkljivosti na področju pravne države, temeljnih pravic, krepitve demokratičnih institucij in reforme javne uprave, pa tudi v povezavi z gospodarskimi merili. Še naprej je bistveno, da se na teh ključnih področjih dosega ustrezna in vzdržna raven izvajanja reform ter **konkretni in oprijemljivi rezultati**, zlasti za določanje splošne hitrosti pristopnih pogajanj.
7. Svet opozarja, da je načelo **pravne države** ena od temeljnih vrednot, na katerih temelji EU, in je eden od ključnih vidikov demokratične preobrazbe, ki je v središču širitvenega in stabilizacijsko-pridružitvenega procesa, ter glavno merilo pri ocenjevanju napredka na poti k članstvu v EU. Zato je bistveno, da je napredek partneric na tem področju viden, oprijemljiv in nepovraten. Čeprav Svet priznava, da so nekatere partnerice napredovale na tem ključnem področju, pa z zaskrbljenostjo ugotavlja, da sporočene pomanjkljivosti potrjujejo, da to predstavlja enega od glavnih izzivov. Pomanjkanje verodostojnega napredka v številnih primerih in v nekaterih primerih celo nazadovanje je pogosto povezano s pomanjkanjem politične volje, pomanjkljivostmi glede neodvisnosti sodstva, odpornosti institucij ter z razširjeno korupcijo in organiziranim kriminalom; vse to so ključni elementi, ki jih je treba obravnavati prednostno.

Svet ugotavlja, da je bil na področju varstva **temeljnih pravic** v večini primerov dosežen omejen napredek in celo stagnacija. Še vedno so potrebni verodostojni in konkretni ukrepi za odpravo številnih sporočenih pomanjkljivosti. Posebej zaskrbljujoče so pomanjkljivosti v zvezi s pravicami otrok ter pravicami in nediskriminatornim obravnavanjem pripadnikov in pripadnic manjšin ter oseb v ranljivem položaju, kot so Romi, invalidi ter lezbijke, geji, biseksualne, transspolne in interpolne osebe (LGBTI) in narodne manjšine. Kar zadeva enakost spolov, je treba zagotoviti opolnomočenje žensk in deklet ter njihovo polno uživanje temeljnih pravic. Poleg tega je stanje na področju **svobode izražanja, svobode in pluralnosti medijev** še vedno zelo zaskrbljujoče, pri čemer je napredek v večini primerov omejen ali pa ga sploh ni, v enem primeru pa je celo ponovno prišlo do resnega nazadovanja. Za zaščito teh nosilnih stebrov demokracije so še vedno potrebni nujni ukrepi. Odločno je treba obravnavati grožnje, ustrahovanje in napade na medije, novinarje in druge medijske akterje. Za izboljšanje upravljanja na vseh ravneh je še vedno potreben nadaljnji napredek pri **reformi javne uprave**, zlasti na področju depolitizacije, večje odgovornosti in strokovnosti.

Pravilno **delovanje in neodvisnost demokratičnih institucij**, ki je bistven element dobro delujočih demokracij in ključni pogoj za pristop k EU, še vedno predstavlja pereč izziv. Svet ugotavlja, da je pomanjkanje resnične politične volje še vedno glavni razlog za pomanjkanje bistvenega napredka ali celo nazadovanje pri verodostojnih in trajnostnih reformah na tem področju. Svet se z zaskrbljenostjo seznaja s številnimi primeri, kjer je pravilno delovanje demokratičnih sistemov in institucij ovirano ali ogroženo. Odprava sporočenih pomanjkljivosti je še vedno izjemno pomembna, saj te zahtevajo reforme tudi na sorodnih temeljnih področjih, pa tudi vključujoč politični dialog ter zagotavljanje večje vloge in svobode delovanja organizacij civilne družbe.

8. Kar zadeva **gospodarska merila**, Svet pozdravlja in se strinja z analizo Komisije. Poudarja, da je izvajanje temeljnih in strukturnih reform še naprej bistvenega pomena za okrevanje in razvoj gospodarstva, saj bi prizadevanja za boj proti korupciji, izboljšanje pravne države, povečanje preglednosti ter krepitev institucij in socialnega dialoga koristila tudi gospodarstvu. V zvezi s tem Svet poudarja, kako pomembno je zagotoviti popolno preglednost vseh naložb, zlasti tistih, ki vključujejo postopke javnih naročil. Za sprostitev gospodarskega potenciala partneric bodo potrebne tudi stalne reforme gospodarskih struktur, kot so opredeljene v programih gospodarskih reform. Izvajanje reform, določenih v programih gospodarskih reform in smernicah politike, sprejetih skupaj z državami članicami EU, je zato bistveno ne le za izboljšanje konkurenčnosti ter spodbujanje ustvarjanja delovnih mest in socialnega vključevanja, temveč tudi za zagotovitev fiskalne vzdržnosti in izpolnitev gospodarskih meril v pristopnem procesu ter za čim večji možni učinek obsežnega naložbenega svežnja EU. **Zelena agenda in trajnostna povezljivost** sta ključni za trajnostno okrevanje, pa tudi za gospodarsko povezovanje v regiji in z EU, kar bo koristilo tako podjetjem kot širši javnosti. Svet vse partnerice spodbuja, naj na podlagi svojih lastnih programov gospodarskih reform izvedejo ukrepe iz skupnih sklepov, sprejetih v okviru ekonomskega in finančnega dialoga med EU ter Zahodnim Balkanom in Turčijo, z dne 12. julija 2021. Svet opozarja, da je EU še vedno največja uvozna in izvozna trgovinska partnerica Zahodnega Balkana in Turčije.
9. Svet poudarja, da se je treba nujno spopasti s **podnebnimi spremembami** v skladu s podnebnimi cilji EU, pospešiti usklajevanje s pravnim redom EU in okrepiti izvajanje prehoda na podnebno nevtralna, odporna, trajnostna, krožna in z viri gospodarna gospodarstva.

10. **Dobri sosedski odnosi in regionalno sodelovanje** so še naprej bistveni elementi širitvenega in stabilizacijsko-pridružitvenega procesa. Svet pozdravlja doseženi napredek in znova poudarja pomen vključujočega regionalnega sodelovanja, zlasti vzpostavitev **skupnega regionalnega trga Zahodnega Balkana**, na podlagi pravil in standardov EU, ki bo ključnega pomena za polno izkoriščanje potenciala regije ter gospodarskega in naložbenega načrta. Potrebna so odločna prizadevanja za spodbujanje **sprave in stabilnosti v regiji**, poiskati in uresničiti pa je treba tudi dokončne, vključujoče in zavezujoče rešitve dvostranskih sporov in vprašanj, ki zadevajo partnerice in so dediščina preteklosti, ter preostalih primerov pogrešanih oseb in vprašanj vojnih hudodelstev, in sicer v skladu z mednarodnim pravom in uveljavljenimi načeli, vključno s Sporazumom o vprašanjih nasledstva. Vojne zločine, storjene na ozemlju zadevne države, je treba obravnavati učinkovito in brez diskriminacije, med drugim s tvornim regionalnim sodelovanjem in polnim sodelovanjem z mednarodnim rezidualnim mehanizmom za kazenska sodišča in posebnimi sodišči za vojne zločine ter s podporo njihovem delu. Svet poudarja, da v EU ni prostora za zanikanje genocida, podžigajočo retoriko ali povečevanje vojnih zločincev s katere koli strani. Izogibati se je treba izjavam in dejanjem, ki negativno vplivajo na dobre sosedske odnose in mirno reševanje sporov. V dobri veri je treba izvajati obstoječe dvostranske sporazume, vključno s Prespanskim sporazumom med Republiko Severno Makedonijo in Grčijo ter Pogodbo o prijateljstvu, dobrih sosedskih odnosih in sodelovanju med Republiko Severno Makedonijo in Bolgarijo.
11. Svet še vedno poudarja pomen nadaljnje poglobitve sodelovanja pri zunanjepolitičnih vprašanjih ter pričakovanja Unije glede tesnejšega usklajevanja s **skupno zunanjo in varnostno politiko EU**, zlasti kar zadeva vprašanja, povezana s pomembnimi skupnimi interesi, kot so omejevalni ukrepi in preprečevanje hibridnih groženj. Pristop k EU je izbira, pri kateri je treba slediti skupnim načelom, vrednotam in ciljem, ki si jih Unija prizadeva spodbujati v svojem sosodstvu in širše, vključno z vsestransko uskladitvijo s skupno zunanjo in varnostno politiko ter izogibanjem vsakršnim dejanjem, ki bi bila v nasprotju z njo.

12. Svet še vedno poudarja pomen **strateškega komuniciranja**, pa tudi potrebo po krepitvi odpornosti partneric na zlonamerne hibridne dejavnosti. Hibridne grožnje zahtevajo okrepljeno in tesnejše sodelovanje, tudi na področju kibernetike odpornosti, zaščite kritične infrastrukture, strateškega komuniciranja in boja proti dezinformacijam. Svet poziva vse partnerice, naj jasno komunicirajo o koristih in obveznostih svoje poti k EU ter o svoji zavezanosti vrednotam EU in morebitnim potrebnim reformam. Še naprej je ključnega pomena tudi nadaljnja angažiranost EU in njenih držav članic, tudi pri uresničevanju učinkovitejše politike strateškega komuniciranja v odnosu do partneric ter do državljanov in državljanek EU.
13. Terorizem, radikalizacija in organizirani kriminal še naprej resno ogrožajo varnost EU in celotne regije. Svet v skladu s preteklimi sklepi Evropskega sveta in Sveta znova poudarja pomen nadaljnjega in okrepljenega sodelovanja na področju **boja proti terorizmu**, zlasti kar zadeva tuje teroristične bojovnike ter preprečevanje in zatiranje radikalizacije. Tudi v **boju proti organiziranemu kriminalu** so še naprej potrebna dodatna prizadevanja in prepričljivi rezultati. Svet pozdravlja sporočene pozitivne primere in poudarja, da se morajo vse partnerice učinkovito odzvati, da bi preprečile vdor organiziranega kriminala v svoja gospodarstva. Bolj si je treba prizadevati za preprečevanje vseh oblik radikalizacije, tudi verske, etnonacionalistične ali politične narave.
14. V zvezi z **migracijami** Svet izreka pohvalo partnericam z Zahodnega Balkana za njihova stalna prizadevanja in v splošnem konstruktivno sodelovanje, ki so prinesli jasne rezultate, ter Turčiji za njena stalna znatna prizadevanja za sprejem in obravnavo potreb skoraj 4 milijonov beguncev. Znova poudarja, da je treba še naprej v celoti in nediskriminatorno udeležati izjavo EU in Turčije ter partnericam ob zahodnobalkanski poti vztrajno zagotavljati podporo. Za obvladovanje migracijskih izzivov so potrebni nadaljnji ukrepi partneric v skladu s pravom EU in mednarodnimi obveznostmi.

15. Svet opozarja, da EU stalno zagotavlja precejšnjo **finančno in tehnično pomoč** tako za širitveni kot za stabilizacijsko-pridružitveni proces, zlasti v obliki instrumenta za predpristopno pomoč (IPA), po sprejetju uredbe o IPA III septembra 2021 s finančnimi sredstvi v višini 14,162 milijard EUR.

ŠIRITEV

ČRNA GORA

16. Svet pozdravlja dosednji splošni napredek, dosežen v pristopnih pogajanjih, pri čemer je bilo odprtih vseh 33 pregledanih poglavij, tri poglavja pa so začasno zaprta, pa tudi dogovor, dosežen na 13. srečanju medvladne konference junija 2021, o elementih revidirane metodologije širitve, ki bodo vključeni v sedanji pogajalski okvir in se bodo uporabljali pri pristopnih pogajanjih s Črno goro. Prednostna naloga v zvezi z nadaljnjim napredkom v pristopnih pogajanjih (in pred začasnim zaprtjem drugih poglavij) je še vedno izpolnitev vmesnih meril glede pravne države iz poglavij 23 in 24. Šele ko bo Črna gora izpolnila začrtana merila, bo EU lahko določila zahteve glede pravne države kot referenčna merila za zaprtje poglavij, ki jih bo morala Črna gora izpolniti za zaprtje teh poglavij. Svet ponovno poudarja, da mora celotni sistem pravne države prinesiti oprijemljive rezultate ter okrepljene in trajne dosežke. Kot je določeno tudi v pogajalskem okviru, je napredek pri teh poglavjih bistvenega pomena in bo še naprej določal splošno hitrost pristopnih pogajanj. Svet pričakuje, da bo Črna gora bolj odločno nadaljevala svojo pot pristopanja k EU. Svet v nadaljevanju opredeljuje najpomembnejše in najnujnejše reforme, ki jih mora Črna gora izvesti.

17. Svet Črno goro odločno poziva, naj izkaže jasno politično voljo, premaga polarizacijo in doseže oprijemljive rezultate, zlasti na kritičnih področjih **svobode izražanja in medijev ter boja proti korupciji**, ter naj še naprej obravnava obstoječe pomanjkljivosti pri obravnavi primerov organiziranega kriminala ter zasegu in zaplembi premoženja, pridobljenega s kaznivimi dejanji. Svet opozarja, da je treba obravnavati stagnirajoče izvajanje ključnih pravosodnih reform, vključno s pomembnimi in nezaključenimi imenovanji v ključnih neodvisnih institucijah in sodstvu. Črno goro tudi znova poziva, naj zagotovi varno in spodbudno okolje za uveljavljanje svobode izražanja in neodvisnosti medijev, tudi tako, da prednostno okrepi prizadevanja za preiskavo in reševanje primerov napadov na novinarje ter se učinkovito bori proti dezinformacijam, spletnemu nadlegovanju in sovražnemu govoru. Bistveno je zagotoviti neodvisnost javne radiotelevizije in vzpostaviti učinkovit samoregulativni mehanizem, ki bo zajemal vse medijske organe. Svet poudarja, da pri vseh teh prizadevanjih pričakuje močno politično zavezanost in dejansko sodelovanje vseh ustreznih institucij in akterjev.

Svet poleg tega Črno goro spodbuja, naj **okrepi neodvisnost institucij, predvsem sodstva**, in pokaže močno politično voljo za nadaljevanje dela v zvezi z **reformo javne uprave** in krepitvijo upravnih zmogljivosti. V zvezi s tem ugotavlja, da mora Črna gora zagotoviti zaposlovanje na podlagi dosežkov in v svoji upravi ohraniti strokovno znanje s področja EU, da bi podprla pristopni proces in pogajanja ter uporabljala pravni red EU.

18. Svet poudarja, da **volilna reforma** ostaja ključnega pomena za okrepitev zaupanja v volitve, ter poziva vse strani, naj prevzamejo odgovornost in vzpostavijo konstruktiven in vključujoč **politični dialog v parlamentu**, da se prepreči nadaljnja polarizacija političnega okolja.

19. V zvezi z **gospodarskimi reformami** Svet ugotavlja, da je pandemija COVID-19 močno prizadela gospodarstvo. Kljub temu je vladi uspelo še naprej izvajati nekatere načrtovane reforme in ublažiti finančna tveganja, medtem ko je finančni sektor ostal stabilen. Svet spodbuja Črno goro, naj v celoti izvaja politične smernice iz skupnih sklepov, sprejetih v okviru ekonomskega in finančnega dialoga, vključno z zmanjšanjem proračunskega primanjkljaja in stopnje javnega dolga, ko bo okrevanje stabilno, krepitvijo fiskalnega upravljanja in preglednosti ter izvajanjem strukturnih reform.
20. Svet ceni stalno konstruktivno zavezanost Črne gore nadaljnjemu razvoju **regionalnega sodelovanja** in spodbujanju **dobrih sosedskih odnosov**.
21. Črni gori ponovno izraža vso pohvalo za njeno vztrajno sodelovanje pri zunanjepolitičnih vprašanjih, predvsem pa za njeno stalno in dosledno usklajevanje s **skupno zunanjo in varnostno politiko EU**. Pozdravlja tudi stalno aktivno sodelovanje Črne gore v misijah in operacijah EU v okviru **skupne varnostne in obrambne politike**.

SRBIJA

22. Svet pozdravlja dosedANJI **splošni napredek**, dosežen v pristopnih pogajanjih, pri čemer je bilo odprtih 22 od 35 poglavij, dve poglavji pa sta začasno zaprti; pozdravlja tudi dogovor, dosežen na 12. srečanju medvladne konference junija 2021, o elementih revidirane metodologije širitve, ki bodo vključeni v sedanji pogajalski okvir in se bodo uporabljali pri pristopnih pogajanjih s Srbijo. Svet še naprej poudarja, da je napredek pri poglavjih o pravni državi in temeljnih pravicah ter normalizaciji odnosov Srbije s Kosovom, kot je določeno v pogajalskem okviru, še naprej odločilnega pomena in da je od njega odvisno, kako hitro se bodo na splošno odvijala pristopna pogajanja.
23. Upoštevajoč, da srbska vlada vključevanje v EU še vedno razglaša kot svoj strateški cilj, Svet spodbuja srbske oblasti, naj se odločno zavežejo **vrednotam EU** in jih spodbujajo ter temu cilju namenijo več pozornosti, njihova komunikacija v zvezi z EU, ki je glavna politična in gospodarska partnerica Srbije, pa naj bo proaktivna, pozitivna in nedvoumna.

24. Svet je seznanjen z napredkom Srbije na nekaterih področjih pravne države, pa tudi z na splošno omejenim napredkom in stalnimi zamudami na več drugih področjih. Srbijo poziva, naj še naprej kaže politično voljo za nadaljnjo pospešitev reform ter doseže konkretne in oprijemljive rezultate na **temeljnih področjih**. Svet v nadaljevanju opredeljuje najpomembnejše in najnujnejše reforme, ki jih mora Srbija izvesti.

Srbija bi se morala osredotočiti na izpolnjevanje začasnih meril za poglavji 23 in 24, tudi z izvajanjem revidiranih akcijskih načrtov za ti poglavji. Posebno pozornost je treba še naprej namenjati neodvisnosti in splošni učinkovitosti **sodstva** ter učinkovitemu izvajanju reform. Svet pozdravlja dosedANJI napredek pri ustavni reformi in Srbijo poziva, naj jo dokonča v tem zakonodajnem obdobju ter v skladu z evropskimi standardi in priporočili Beneške komisije. Srbija mora doseči oprijemljive in prepričljive rezultate v zvezi z učinkovitimi preiskavami, pregoni in pravnomočnimi obsodbami, zamrznitvami in zaplembami premoženja, predvsem kar zadeva **primere hudih kaznivih dejanj in organiziranega kriminala, vključno s pranjem denarja**. Srbija mora okrepiti svoja prizadevanja za boj proti **korupciji**, tudi v zadevah na visoki ravni.

Svet je seznanjen z dejstvom, da sta bila sprejeta strategija o medijih in z njo povezan akcijski načrt, Srbijo pa poziva, naj ju začne prednostno in učinkovito izvajati, ob spoštovanju črke in duha ciljev iz strategije o medijih. Hkrati je Svet močno zaskrbljen zaradi omejenega napredka pri izboljševanju splošnega okolja za **svobodo izražanja**. Svet znova poziva Srbijo, naj nujno zagotovi varno okolje, ki bo omogočalo neomejeno uveljavljanje svobode izražanja in neodvisnosti medijev, vključno z okrepitvijo prizadevanj za preiskavo primerov groženj, ustrahovanja in nasilja, ki so jih deležni novinarji.

Srbija mora še naprej posebno pozornost namenjati doslednemu spoštovanju **temeljnih pravic**, tudi zaščiti najranljivejših skupin, pa tudi nediskriminatorni obravnavi narodnostnih manjšin po vsej Srbiji, predvsem na področju izobraževanja, uporabe manjšinskih jezikov, dostopa do medijev in bogoslužja v manjšinskih jezikih, ter dejavnemu preiskovanju in obsojanju kaznivih dejanj iz sovraštva.

Svet poudarja, da je treba zagotoviti pravilno **delovanje demokratičnih institucij** in da volilna reforma ostaja ključnega pomena za okrepitev zaupanja v volitve. Priznava, da je Srbija začela upoštevati dolgoletna priporočila OVSE/ODIHR. Bistveno je, da se pred volitvami, napovedanimi za leto 2022, vsa ta ključna priporočila izvajajo na vključujoč in pregleden način in na podlagi širšega političnega soglasja. Pomembno je, da se izvajajo tudi ukrepi, opredeljeni v medstrankarskem dialogu pod vodstvom Evropskega parlamenta. Še vedno je treba dejansko vzpostaviti ugodno okolje za razvoj in financiranje **civilne družbe**.

Svet ponovno poudarja, da mora Srbija nujno obravnavati **vojne zločine** na svojem ozemlju, pri čemer mora rešiti še preostale primere pogrešanih oseb, in dosledno sodelovati z mednarodnim rezidualnim mehanizmom za kazenska sodišča ter v celoti sprejeti in izvajati njegove sodbe in odločbe. Obsojenih vojnih zločincev ne bi smeli podpirati in jim namenjati javnega prostora, njihovih zločinov pa ne poveličevati ali zanikati.

25. Kar zadeva **gospodarske reforme**, Svet z zadovoljstvom ugotavlja, da Srbija beleži stalen napredek pri razvoju delujočega tržnega gospodarstva ter da so vpliv krize zaradi COVID-19 med drugim uspešno ublažili močan predkrizni zagon ter obsežni in pravočasni ukrepi fiskalne in monetarne podpore. Srbijo spodbuja, naj dosledno izvaja politične smernice iz skupnih sklepov, sprejetih v okviru ekonomskega in finančnega dialoga, ter nadaljuje strukturne reforme javne uprave in podjetij v državni lasti. Pomembno je zagotoviti popolno skladnost s pravnim redom EU na področju javnih naročil. Svet pozdravlja prizadevanja Srbije v smeri izpolnjevanja meril za odprtje sklopa 3 (konkurenčnost in vključujoča rast) in jih bo še naprej ocenjeval.
26. Svet znova poudarja, da mora Srbija v skladu s pogajalskim okvirom izpolniti svoje obveze in pospešiti prizadevanja za postopno uskladitev svoje politike s **skupno zunanjo in varnostno politiko EU** ter si še naprej prednostno prizadevati za izboljšanje trenutnega stanja na trajnosten in oprijemljiv način.

27. Svet pozdravlja stalno aktivno sodelovanje Srbije pri misijah in operacijah EU v okviru **skupne varnostne in obrambne politike** in njen pomemben tozadevni prispevek.
28. Svet ponovno poudarja, da mora Srbija izpolniti svojo zavezo glede uskladitve s **skupno vizumsko politiko EU**.
29. V zvezi z **dialogom** pod okriljem EU Svet pozdravlja dejstvo, da se je ta junija 2021 nadaljeval, visokemu predstavniku in posebnemu predstavniku EU za dialog med Beogradom in Prištino ter za druga regionalna vprašanja Zahodnega Balkana pa izreka priznanje za njuno zavezanost temu dialogu. Od Srbije pričakuje, da bo v dialogu pod okriljem EU sodelovala v dobri veri in v duhu kompromisa, da bi dosegla celovit pravno zavezujoč sporazum s Kosovom v skladu z mednarodnim pravom in pravnim redom EU. S tem sporazumom bi bilo treba rešiti vsa odprta vprašanja ter prispevati k regionalni stabilnosti. To je ključnega pomena, da lahko Srbija in Kosovo napredujeta na svoji evropski poti. Svet ponovno poudarja, da iskreno upa, da se bodo spoštovali in brez odlašanja izvajali vsi prejšnji sporazumi. Poleg tega bi se obe strani morali izogibati dejanjem, ki spodbujajo stabilnost, in retoriki, ki ne spodbuja dialoga.
30. Svet pozdravlja zavezanost Srbije, da bo dejavno spodbujala **regionalno sodelovanje**, ter jo poziva, naj si še naprej prizadeva za krepitev **dobrih sosedskih odnosov** ter prispeva k stabilnosti in spravi.

TURČIJA

31. Svet opozarja, da je Evropski svet 24. in 25. junija 2021 poudaril, da sta stabilno in varno okolje v vzhodnem Sredozemlju ter razvoj kooperativnih in vzajemno koristnih odnosov s Turčijo za Evropsko unijo strateškega pomena. Evropski svet je pozdravil umiritev razmer v vzhodnem Sredozemlju in opozoril, da se mora to nadaljevati, ter ponovno poudaril, da je EU pripravljena sodelovati s Turčijo na postopen, sorazmeren in reverzibilen način na več področjih skupnega interesa, ob upoštevanju pogojev, ki so jih člani in članice Evropskega sveta določili na zasedanju Evropskega sveta marca 2021 in v prejšnjih sklepih Evropskega sveta.
32. Svet je ob upoštevanju vsega navedenega, pa tudi prejšnjih sklepov Evropskega sveta, še naprej zavezan ohranjanju odprtega in odkritega dialoga, premagovanju skupnih izzivov in sodelovanju na ključnih področjih skupnega interesa, kot so migracije, javno zdravje, podnebje, boj proti terorizmu in regionalna vprašanja. Seznanjen je z nedavno obnovitvijo dialogov na visoki ravni med EU in Turčijo o več navedenih vprašanjih ter dejstvom, da je Turčija ratificirala Pariški sporazum o podnebnih spremembah.
33. Svet izraža pohvalo Turčiji za njena stalna pomembna prizadevanja pri sprejemu skoraj 4 milijonov beguncev in skrbi zanje. Nadaljnja pomoč EU beguncem in gostiteljskim skupnostim bo zagotovljena pravočasno. **Izjava EU in Turčije** še naprej prinaša rezultate. Svet opozarja, da je Evropski svet 21. in 22. oktobra 2021 Turčijo pozval, naj zagotovi dosledno in nediskriminatorno izvajanje izjave EU in Turčije iz leta 2016, tudi v odnosu do Republike Ciper. Učinkovito upravljanje meja in ponovno vračanje sta še naprej prednostni nalogi. Dosledno in učinkovito izvajanje sporazuma med EU in Turčijo o ponovnem sprejemu ter sodelovanje na področju pravosodja in notranjih zadev z vsemi državami članicami EU ostajata bistvenega pomena.

34. Svet ponovno izraža resno zaskrbljenost zaradi nadaljnjega in zelo zaskrbljujočega nazadovanja na področjih demokracije, pravne države in temeljnih pravic, vključno s svobodo izražanja, pa tudi zaradi sistemsko pomanjkljive neodvisnosti sodstva. Številni omejevalni ukrepi, sprejeti med izrednimi razmerami, so bili vključeni v zakonodajo in imajo zelo negativne posledice za ljudi v Turčiji. Civilna družba in njene organizacije delujejo pod stalnim pritiskom v vse bolj zahtevnem okolju. Sistemsko pomanjkljive neodvisnosti sodstva in neupravičenih pritiskov nanj ni mogoče upravičiti, kot tudi ne trenutnih omejevanj, pridržanj, zapornih kazni in drugih ukrepov zoper novinarje, akademike, člane političnih strank, vključno s poslanci, odvetnike, zagovornike človekovih pravic, uporabnike družbenih medijev in druge osebe, ki uveljavljajo svoje temeljne pravice in svoboščine. Svet poudarja, da je pomembno spoštovati zakonitost in celovitost volilnega procesa, predvsem glede na številne aretacije, odpuščanja in zamenjave demokratično izvoljenih županov ter napade na opozicijske stranke in njihove člane. Svet ponovno izraža globoko zaskrbljenost zaradi poročanja o nadaljnjem negativnem razvoju dogodkov na teh področjih, opozarja na mednarodne standarde in obveznosti, ki jih je Turčija sprejela in se jim zavezala, ter jo poziva, naj nemudoma obrne negativne trende in se verodostojno loti številnih resnih pomanjkljivosti, ki jih je Komisija navedla v svojem poročilu. Prav tako bi morala Turčija okrepiti svoje sodelovanje s Svetom Evrope ter njegovimi ustreznimi organi in ustanovami, obravnavati njihova ključna priporočila, v celoti izvajati Evropsko konvencijo o človekovih pravicah in druge mednarodne instrumente s področja človekovih pravic, h katerim je pristopila, ter izvršiti vse sodbe Evropskega sodišča za človekove pravice v skladu s členom 46 EKČP.
35. Svet v zvezi z **gospodarskimi reformami** ugotavlja, da še vedno obstajajo resni pomisleki glede delovanja tržnega gospodarstva države. Pomanjkljivosti pri institucionalnem usklajevanju in usklajevanju politik so ogrozile verodostojnost in učinkovitost ukrepov organov, neravnovesja pa so se močno povečala, to pa je povzročilo nestabilnost finančnega trga, močan negativen vpliv na trg dela in revščino. Svet spodbuja Turčijo, naj dosledno izvaja politične smernice iz **skupnih sklepov, sprejetih v okviru gospodarskega in finančnega dialoga**. Zlasti je pomembna neodvisnost regulativnih organov, kot je centralna banka.

Svet opozarja tudi na to, da mora Turčija izpolniti obveznosti v zvezi z izvajanjem **carinske unije med EU in Turčijo**, da se zagotovi njena dejanska uporaba v vseh državah članicah. Svet obžaluje, da Turčija še vedno odstopa od svojih obveznosti v okviru carinske unije med EU in Turčijo, ter opozarja, da bi bilo treba nemudoma odpraviti trgovinske ali njim enakovredne ovire, ki niso v skladu s carinsko unijo.

36. Svet znova poziva Turčijo, naj se postopno uskladi s **skupno zunanjo in varnostno politiko EU** ter si prednostno prizadeva, da bi obrnila vedno bolj negativni trend, pri čemer Svet opozarja na svoje stališče glede pristopa držav članic k mednarodnim organizacijam. Z zaskrbljenostjo ugotavlja, da je turška zunanja politika vedno pogostejše v navzkrižju s prednostnimi nalogami EU v okviru skupne zunanje in varnostne politike, tudi kar zadeva Libijo in operacijo IRINI. Svet v skladu s skupnim interesom EU in Turčije za mir in stabilnost v regiji pričakuje, da bodo Turčija in vsi akterji pozitivno prispevali k reševanju regionalnih kriz.
37. Svet od Turčije še naprej pričakuje, da se bo nedvoumno zavezala **dobrim sosedskim odnosom**, mednarodnim sporazumom in mirnemu reševanju sporov, po potrebi tudi pod okriljem Meddržavnega sodišča.

Svet, kot je navedeno v sklepih z dne 11. decembra 2006, 26. junija 2018 in 18. junija 2019, ki jih je naknadno odobril Evropski svet, pa tudi v izjavi z dne 21. septembra 2005, poziva Turčijo, naj izpolni svoje obveznosti iz pogajalskega okvira, vključno z doslednim in nediskriminatornim izvajanjem dodatnega protokola k pridružitvenemu sporazumu v razmerju do vseh držav članic. Ponovno poudarja, da je priznanje vseh držav članic bistvenega pomena. Turčija mora prenehati z vsemi grožnjami in dejanji, ki škodujejo dobrim sosedskim odnosom, normalizirati svoje odnose z Republiko Ciper ter spoštovati suverenost vseh držav članic EU nad njihovim teritorialnim morjem in zračnim prostorom, pa tudi njihove suverene pravice, med drugim pravice do raziskovanja in izkoriščanja naravnih virov, v skladu s pravom EU in mednarodnim pravom, vključno s konvencijo Združenih narodov o pomorskem mednarodnem pravu (UNCLOS).

38. EU ostaja vsestransko zavezana celoviti rešitvi **ciprskega vprašanja**. Poudarja, da je pri tem še vedno bistveno, da se Turčija zaveže in prispeva k mirni rešitvi, tudi glede njenih zunanjih vidikov, v okviru ZN, ki bo temeljila na federaciji dveh politično enakopravnih skupnosti in območij, v skladu z vsemi ustreznimi resolucijami VS ZN ter skladno z načeli, na katerih temelji EU, in pravnim redom EU. Svet obžaluje, da neformalno srečanje, ki je bilo organizirano aprila 2021 v Ženevi pod okriljem Združenih narodov, ni utrlo poti za nadaljevanje uradnih pogajanj. EU bo še naprej dejavno podpirala ta proces.

Svet obsoja enostranske ukrepe Turčije v zvezi z Varošo, ki so v nasprotju z resolucijami Varnostnega sveta ZN, ter poudarja pomen, ki ga ima status Varoše, in potrebo po doslednem spoštovanju resolucij Varnostnega sveta ZN, zlasti resolucij 550, 789 in 1251, kot je bilo poudarjeno na zasedanju Evropskega sveta 24. junija. Svet poziva k takojšnji razveljavitvi teh ukrepov in vseh drugih ukrepov, sprejetih v zvezi z Varošo od oktobra 2020.

39. Svet z obžalovanjem ugotavlja, da se Turčija vse bolj oddaljuje od Evropske unije, in opozarja na svoje prejšnje sklepe, v katerih je ugotovil, da so se pristopna pogajanja s Turčijo zato dejansko ustavila in da ni mogoče predvideti odpiranja ali zapiranja nadaljnjih poglavij.

STABILIZACIJSKO-PRIDRUŽITVENI PROCES

REPUBLIKA SEVERNA MAKEDONIJA

40. Svet pozdravlja neomajno odločenost Republike Severne Makedonije, da napreduje pri izvajanju programa reform EU, na podlagi česar je bila marca 2020 sprejeta odločitev o začetku pristopnih pogajanj. Z zanimanjem pričakuje prvo medvladno konferenco z Republiko Severno Makedonijo, in sicer čim prej, potem ko bo Svet odobril pogajalski okvir.

41. Svet ugotavlja, da so bile po navedbah OVSE/ODIHR lokalne **volitve** 17. in 31. oktobra 2021 konkurenčne, pri čemer so bile spoštovane temeljne svoboščine. Vendar je zaradi številnih pomanjkljivosti pravnega okvira očitno, da je potreben celovit pregled volilne zakonodaje. Svet poudarja, da morajo oblasti še naprej pravočasno in vključujoče obravnavati preostala priporočila OVSE/ODIHR in Beneške komisije.
42. Svet pozdravlja dosežen napredek na področju **pravne države**, tudi pri boju proti korupciji in organiziranemu kriminalu, ter zavezo vlade, da nadaljuje in pospeši izvajanje reform, povezanih z EU. Trajnost teh strukturnih reform je dolgoročen proces, ki zahteva stalno sodelovanje vlade in opozicije. Svet spodbuja vse strani, naj še naprej krepijo sedanji reformni zagon in si prizadevajo izboljšati konstruktiven dialog.
43. Na **pravosodnem** področju Svet pozdravlja določen napredek pri izvajanju strategije za reformo pravosodja; v zvezi s tem so se nadalje obravnavala priporočila Beneške komisije in skupine višjih strokovnjakov za sistemska vprašanja pravne države. Svet poudarja, da se je treba osredotočiti na nadaljnje izvajanje obstoječih strategij in zakonov ter uporabo že vzpostavljenih orodij v skladu s standardi EU. Na podlagi že doseženega napredka je treba zagotoviti neodvisnost, strokovnost in nepristranskost pravosodnega sistema. Svet je seznanjen s prizadevanji za nadaljevanje boja proti korupciji in organiziranemu kriminalu, tudi v zadevah na visoki ravni. Poudarja, da so potrebna prizadevanja za zagotovitev sistematičnega izvajanja posodobljenega akcijskega načrta o strategiji za reformo pravosodja ter strategijah za človeške vire za sodstvo in tožilstvo. Prav tako poudarja, da morajo zadevne institucije upoštevati priporočila državne komisije za preprečevanje korupcije, ki je bila še posebej proaktivna pri preprečevanju korupcije. Poleg tega poziva Republiko Severno Makedonijo, naj si še naprej prizadeva za nadaljnjo krepitev svobode izražanja in varnosti novinarjev.

44. Svet ugotavlja, da je bil na področju **javne uprave** dosežen določen napredek. Še naprej je bistveno zagotavljanje spoštovanja načel preglednosti, zaslug in pravične zastopanosti, tudi z izboljšavami in izvajanjem zakonodajnega okvira.
45. Država je v sodelovanju z Natom in strateškimi partnericami izvedla celovito reformo svojih obveščevalnih in varnostnih služb. Svet poudarja, da je treba okrepiti zmogljivosti za parlamentarni nadzor nad obveščevalnimi službami.
46. Svet pozdravlja dejstvo, da Republika Severna Makedonija še naprej prevzema dejavno in konstruktivno vlogo pri upravljanju mešanih **migracijskih** tokov, saj učinkovito sodeluje s sosednjimi državami in državami članicami EU.
47. Kar zadeva **gospodarske reforme**, Svet spodbuja Republiko Severno Makedonijo, naj si še naprej prizadeva izpolniti zahteve notranjega trga EU ter se odzivati na pritiske konkurence in tržne sile znotraj Unije. Poleg tega jo spodbuja, naj dosledno izvaja politične smernice iz skupnih sklepov, sprejetih v okviru ekonomskega in finančnega dialoga, tako da izvede učinkovite in dobro usklajene strukturne reforme.
48. Svet pozdravlja dejstvo, da je bil 30. septembra 2021 zaključen popis prebivalstva, in ugotavlja, da naj bi bili rezultati predvidoma objavljeni v prihodnjih mesecih.
49. **Dobri sosedski odnosi in regionalno sodelovanje** so še naprej bistveni elementi širitvenega in stabilizacijsko-pridružitvenega procesa. Svet ob opozarjanju na drugi odstavek sklepov Sveta iz marca 2020 poudarja, da je pomembno dosežati oprijemljive rezultate in v dobri veri izvajati dvostranske sporazume, vključno s Prespanskim sporazumom z Grčijo in Pogodbo o dobrih sosedskih odnosih z Bolgarijo.

50. Svet pozdravlja tudi znatno povečanje usklajenosti s **skupno zunanjo in varnostno politiko EU**, kar kaže na pozitiven trend in odraža izbiro strateške usmeritve države. Svet državo spodbuja, naj to usklajevanje s SZVP še naprej izboljšuje. Poleg tega pozdravlja stalno aktivno sodelovanje Republike Severne Makedonije v misijah in operacijah EU v okviru skupne varnostne in obrambne politike.

ALBANIJA

51. Svet pozdravlja neomajno odločenost Albanije, da napreduje pri izvajanju programa reform EU, na podlagi česar je bila marca 2020 sprejeta odločitev o začetku pristopnih pogajanj z EU. Z zanimanjem pričakuje prvo medvladno konferenco z Albanijo, in sicer čim prej, potem ko bo Svet odobril pogajalski okvir.
52. Svet ugotavlja, da so bile parlamentarne volitve aprila 2021 na splošno dobro organizirane, in opozarja, da so potekale na podlagi novega volilnega okvira, potem ko je bila izvedena obsežna reforma v skladu s priporočili OVSE/ODIHR. Svet spodbuja tudi nadaljnje izvajanje še neuresničenih priporočil OVSE/ODIHR. Poudarja, da je vključujoč in konstruktiven politični dialog v državi še vedno ključnega pomena, in v zvezi s tem pozdravlja vrnitev opozicije v parlament.

Svet pozdravlja opazen napredek, ki ga Albanija dosega na področju **pravne države**, zlasti z izvajanjem celovite reforme pravosodja, ki stalno napreduje, ter okrepitevjo boja proti korupciji in organiziranemu kriminalu. Novoustanovljene specializirane strukture za boj proti organiziranemu kriminalu in korupciji so že pokazale prve pozitivne rezultate. Nadaljevati je treba prizadevanja za doseganje dobrih rezultatov – tudi s proaktivnimi preiskavami in končnimi obsodbami korupcije na visoki ravni in organiziranega kriminala ter z nadaljnjim izvajanjem akcijskega načrta za obravnavanje priporočil projektne skupine za finančno ukrepanje – pa tudi dobro sodelovanje z ustreznimi organi držav članic.

Svet pozdravlja dejstvo, da postopek preverjanja stalno napreduje in kaže oprijemljive rezultate, ter spodbuja albanske oblasti, naj si še naprej na vse možne načine prizadevajo za uspešno dokončanje tega postopka. Pozitivno ocenjuje tudi ponovni začetek delovanja višjega sodišča, potem ko je to doseglo zadostno sklepčnost za napredek pri razsojanju zadev, treba pa bi bilo imenovati še druge kandidate, da se zapolnijo vsa preostala prosta mesta. Obenem pozdravlja dejstvo, da je ustavno sodišče z dodatnimi imenovanji ponovno postalo v celoti funkcionalno.

Svet v zvezi s temeljnimi pravicami pozitivno ocenjuje trenutna prizadevanja za izvedbo celovite zemljiške reforme in utrditev lastninskih pravic ter poziva oblasti, naj ta prizadevanja nadaljujejo, pri čemer naj zagotovijo preglednost ter se posvetujejo z vsemi ustreznimi deležniki, tudi tako, da obravnavajo primere ponaredb dokumentov ter čim prej pospešijo postopek registracije in odškodnine. Svet pozdravlja sprejetje zakona o popisu prebivalstva ter pričakuje, da bo njegovo izvajanje nemoteno, popolnoma pregledno in v skladu z mednarodnimi standardi. Pozdravlja tudi sprejetje sekundarne zakonodaje v zvezi z okvirnim zakonom o varstvu narodnih manjšin iz leta 2017 ter Albanijo poziva, naj čim prej sprejme in začne izvajati preostale podzakonske akte v skladu z evropskimi standardi in v sodelovanju z vsemi zadevnimi deležniki.

Svet poleg tega poziva Albanijo, naj nadaljuje prizadevanja, da bil dosežen konkreten napredek glede svobode izražanja in varnosti novinarjev. Svet ponovno poudarja, kako pomembno je zagotoviti, da so spremembe zakona o medijih v skladu s priporočili Beneške komisije in mednarodnimi standardi, če bo parlament zakon nadalje obravnaval. Prav tako pozdravlja konkreten napredek, dosežen pri reformi javne uprave, in Albanijo spodbuja, naj odločno nadaljuje prizadevanja na tem področju. Izboljšati je treba usklajevanje v **javni upravi**, zlasti za povezovanje procesov načrtovanja politik in priprave proračuna ter za zadeve v zvezi z vključevanjem v EU. Ustanavljanje novih agencij mora biti vključujoč proces, v katerem sodelujejo tudi organizacije civilne družbe, ter mora omogočiti sistem nadzora in ravnotežja ter učinkovitost.

53. Kar zadeva **migracije**, je Albanija prva država na Zahodnem Balkanu, v kateri je začel veljati sporazum o statusu evropske mejne in obalne straže. Prva skupna operacija zunaj EU z agencijo Frontex se je izkazala za uspešno. Skupno število neutemeljenih prošenj za azil, ki so jih v EU vložili državljani in državljanke Albanije, se je opazno zmanjšalo, vendar ga je treba pozorno spremljati, zato so potrebna stalna in trajna prizadevanja albanskih oblasti.
54. Svet v zvezi z **gospodarskimi reformami** ugotavlja, da je pred potresom novembra 2019 in zunanjim pretresom leta 2020 zaradi pandemije COVID-19 brezposelnost padla na rekordno nizko raven, izvoz se je povečeval, delež javnega dolga v BDP pa se je zmanjševal, četudi je še vedno na visoki ravni. Svet spodbuja Albanijo, naj v celoti izvaja politične smernice iz skupnih sklepov gospodarskega in finančnega dialoga, in sicer tako, da postopoma zmanjša stopnjo javnega dolga, da izboljša fiskalno upravljanje in preglednost ter da izvaja učinkovite in dobro usklajene strukturne reforme.
55. Svet pozdravlja nadaljnja konstruktivna prizadevanja Albanije v okviru **regionalnega sodelovanja**. Svet pozdravlja tudi dejstvo, da je Albanija nadaljevala dialog za zagotovitev **dobrih sosedskih odnosov**, ki so še vedno bistvenega pomena.
56. Svet izreka odločno pohvalo Albaniji zaradi stalnega doslednega usklajevanja s **skupno zunanjo in varnostno politiko EU** ter zaradi dejstva, da je to tekom časa dosledno počela. Pozdravlja tudi stalno aktivno sodelovanje Albanije v misijah in operacijah v okviru skupne varnostne in obrambne politike.

BOSNA IN HERCEGOVINA

57. Svet globoko obžaluje dolgotrajno politično krizo v državi, ki je v letu 2021 zavirala nadaljnji napredek pri reformah, in obsoja blokado državnih institucij. Vse politične voditelje poziva, naj se vzdržijo provokativne in razdiralne retoriko in dejanj, med drugim naj ne postavljajo pod vprašaj suverenosti, enotnosti in ozemeljske nedotakljivosti države.

Retorika in pobude za zaustavitev reform in umik iz državnih institucij so nesprejemljive ter ogrožajo usklajevanje države s pravnim redom Unije in politično zavezanost vključevanju v EU. Vsi politični voditelji morajo sodelovati v dialogu, da bi se čim prej premaknili z mrtve točke.

Svet je seznanjen z zelo omejenim napredkom pri reformah in priznava sprejete ukrepe, vključno z izvedbo – prvič po letu 2008 – lokalnih volitev v Mostarju decembra 2020 in v zvezi s stabilizacijsko-pridružitvenim parlamentarnim odborom, pa tudi dejstvom, da so vse ravni upravljanja sprejele akcijski načrt za reformo javne uprave in strategije za upravljanje javnih financ.

58. Svet poziva vse politične voditelje v Bosni in Hercegovini, naj se skupaj zavzamejo za izpolnitev vseh **14 ključnih prednostnih nalog**, opredeljenih v mnenju Komisije o prošnji Bosne in Hercegovine za članstvo v EU, ki ga je leta 2019 potrdil Svet, in v skladu z interesom vseh državljanov in državljanek zagotovijo napredek pri približevanju Evropski uniji. Svet v zvezi s tem izraža zadovoljstvo in ponovno potrjuje podporo tozadevnim prizadevanjem posebnega predstavnika EU. Bosna in Hercegovina bo napredek pri približevanju EU dosegla le, če bo izvedla reforme.
59. V zvezi z institucionalnimi mehanizmi, ki so bili vzpostavljeni z Daytonskim mirovnim sporazumom, mora Bosna in Hercegovina izvesti nadaljnje ustavne in volilne reforme za zagotovitev enakosti in nediskriminacije vseh državljanov in državljanek, zlasti z izvajanjem sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice (ESČP) v zadevi Sejdić-Finci. Poudarja, da ne bi smeli sprejeti nobenih zakonodajnih ali političnih ukrepov, ki bi dodatno oteževali izvršitev sodbe ESČP v zadevi Sejdić-Finci in sorodnih sodb ali še poglobljali razhajanja. Svet ponovno poziva k vključujočemu procesu omejene ustavne in volilne reforme, ki naj bi potekali v resničnem dialogu ter v skladu z evropskimi standardi, da bi odpravili vse oblike neenakosti in diskriminacije v volilnem procesu. Izpostavlja tudi, da se več odločitev ustavnega sodišča še vedno ne izvršuje v celoti. V zvezi s tem Svet poziva medagencijsko delovno skupino, naj čim prej nadaljuje svoje delo in predloge za reforme predstavi še pred glasovanjem za izboljšanje volilnega okvira.

60. Svet nadalje spodbuja Bosno in Hercegovino, naj obravnava reforme za izboljšanje zakonodajnega in institucionalnega okvira v državi, da bi izpolnila zahteve za članstvo v EU.

Svet pričakuje, da bo Bosna in Hercegovina izvedla bistvene ukrepe v okviru **reforme javne uprave** ter tako zagotovila strokovno in depolitizirano javno upravo ter usklajen pristop k oblikovanju politik na ravni države.

Svet poudarja pomen preprečevanja **korupcije in organiziranega kriminala ter boja proti njima** in obžaluje, da ni bilo napredka pri obravnavanju ključnih prednostnih nalog iz mnenja in ugotovitev strokovnega poročila o vprašanjih pravne države. Poudarja, da si morajo oblasti prizadevati za krepitev **pravne države**. V ta namen Bosno in Hercegovino poziva, naj hitro sprejme spremembe zakona o visokem sodnem in tožilskem svetu, da bi uvedli ukrepe za integriteto sodstva. Prav tako opozarja na to, da mora Bosna in Hercegovina svojo zakonodajo o javnih naročilih in navzkrižju interesov čim prej uskladiti z evropskimi standardi.

61. Svet obžaluje pomanjkanje napredka na področju **svobode izražanja** in varnosti novinarjev ter Bosno in Hercegovino poziva, naj okrepi prizadevanja na področju človekovih pravic, enakosti spolov in nediskriminacije.
62. Svet pozdravlja pozitivne korake za izboljšanje upravljanja in usklajevanja **migracij** ter poudarja, da je treba ta prizadevanja nadaljevati in okrepiti. Bosna in Hercegovina mora vsem osebam v stiski po vsej državi zagotoviti zadostno in ustrezno zatočišče. Oblasti morajo sprejeti strategijo in posebni proračun ter zagotoviti učinkovito koordinacijo zmogljivosti za upravljanje meja in migracij na vseh ravneh ter delovanje azilnega sistema, da bi se uspešno spoprijele z migracijskimi izzivi.

63. Svet v zvezi z **gospodarskimi reformami** ugotavlja, da je država dosegla omejen napredek pri vzpostavljanju delujočega tržnega gospodarstva in pri svoji sposobnosti za soočanje s konkurenčnimi pritiski in tržnimi silami v EU. Svet spodbuja Bosno in Hercegovino, naj v celoti izvaja politične smernice iz skupnih sklepov gospodarskega in finančnega dialoga, pri čemer naj izboljša analitične, načrtovalne in usklajevalne zmogljivosti za krepitev oblikovanja makroekonomske politike na ravni države ter izvajanja učinkovitih in dobro usklajenih strukturnih reform, ki bodo pripomogle k blažitvi učinkov razdrobljenega notranjega trga in olajšale naložbe. Svet opozarja, da je treba zagotoviti skladnost s stabilizacijsko-pridružitvenim sporazumom in redna srečanja stabilizacijsko-pridružitvenih organov.
64. Svet ponovno poudarja, da je trdno zavezan evropski perspektivi Bosne in Hercegovine kot enotne, združene in suverene države. Po lanskoletni 25. obletnici genocida v Srebrenici in Daytonskega mirovnega sporazuma spodbuja vse politične akterje v Bosni in Hercegovini, naj presežejo razdiralno retoriko, zakoreninjeno v preteklosti, prenehajo povečevati obsojene vojne zločince in aktivno spodbujajo spravo.
65. Svet poziva Bosno in Hercegovino, naj bo še naprej dejavna pri vzpostavljanju **regionalnega sodelovanja in krepitvi dobrih sosedskih odnosov**.
66. Svet obžaluje močno zmanjšanje obsega usklajenosti Bosne in Hercegovine s **skupno zunanjjo in varnostno politiko EU** ter državo poziva, naj ta negativni trend čim prej obrne. Po drugi strani pozdravlja tudi stalno aktivno sodelovanje Bosne in Hercegovine v misijah in operacijah EU v okviru skupne varnostne in obrambne politike. Pozdravlja tudi podaljšanje mandata EUFOR Althea, ki oblastem v Bosni in Hercegovini še naprej pomaga ohranjati varno in stabilno okolje za vse državljane in državljanke. Svet izraža podporo vlogi in mandatu visokega predstavnika in njegovega urada pri uresničevanju agende 5+2.

KOSOVO

67. Svet pozdravlja dejstvo, da je nova vlada, ki jo je skupščina izvolila marca 2021, potrdila strateško zavezanost Kosova njegovi evropski poti in s tem povezanim reformam. Ponovno poudarja pomen nadaljnega izvajanja **stabilizacijsko-pridružitvenega sporazuma** med EU in Kosovom ter pozdravlja začetek druge faze **evropskega programa reform**. Svet poziva k njegovemu izvajanju in glede na to, da je bil doslej dosežen le omejen napredek, poudarja, da mora Kosovo nujno pospešiti reformne procese v skladu z evropskimi standardi in v korist kosovskih državljanov in državljanek.
68. Svet pozdravlja dejstvo, da so bile predčasne parlamentarne **volitve** 14. februarja 2021 ter lokalne volitve 17. oktobra in 14. novembra dobro organizirane in pregledne. Bile so tudi konkurenčne, razen na območjih kosovskih Srbov. Svet pričakuje, da bodo ponavljajoče se pomanjkljivosti v volilnem procesu čim prej odpravljene, z njimi povezana priporočila misije EU za opazovanje volitev pa nujno upoštevana.
69. Svet pozdravlja ukrepe, ki jih je vlada sprejela pri pripravi programa reform v zvezi z bojem proti korupciji. Kosovo poziva, naj okrepi prizadevanja za izboljšanje **pravne države** in še naprej krepí boj proti korupciji, okrepi boj proti organiziranemu kriminalu in nadaljuje reformo javne uprave, pri čemer naj se opira na svoje dosedanje dosežke in ravna v skladu z evropskimi in mednarodnimi standardi. Svet poziva oblasti, naj dosežejo napredek pri izvajanju obstoječe zakonodaje, sprejmejo celovit pristop za uresničitev reform na področju pravosodja in boja proti korupciji v skladu z evropskimi standardi ter še naprej izboljšujejo svoje dosežke v boju proti korupciji na visoki ravni in organiziranemu kriminalu.

70. Svet poudarja, da mora Kosovo še naprej sodelovati s posebnim sodiščem za vojne zločine, kar je pomemben dokaz njegove zavezanosti pravni državi in odpravi nekaznovanosti. Obstoječi pravni okvir omogoča ustrezno preiskovanje in pregon vseh domnevnih vojnih zločinov. V zvezi s tem Svet ceni delo posebnega sodišča za vojne zločine, ki je privedlo do prvih sodnih postopkov, ki so letos potekali v Haagu.
71. Svet pozdravlja podaljšanje mandata **EULEX**, ki je bil sporazumno dogovorjen junija 2021, in hkrati poudarja, da mora Kosovo s to misijo še naprej tesno in učinkovito sodelovati. Poleg tega poziva Kosovo, naj še naprej sodeluje z ustreznimi mednarodnimi akterji.
72. Svet spodbuja Kosovo, naj si še bolj prizadeva za dosledno izvajanje pravnega okvira o temeljnih pravicah v skladu z evropskimi standardi, pa tudi za izboljšanje usklajevanja in nadzora. Več je treba storiti zlasti za zagotavljanje popolne zaščite kulturne in verske dediščine ter varstva pravic pripadnikov manjšinskih skupnosti, vključno z Romi in Aškali, in razseljenih oseb, pa tudi dejanske enakosti spolov. Obstoječe mehanizme za človekove pravice je treba še okrepiti.
73. Svet poziva Kosovo, naj spodbuja učinkovito izvajanje **reform javne uprave** in upravljanja javnih financ, zlasti s sprejetjem nove strategije reforme javne uprave za obdobje 2021–2026 in sprememb v javni upravi, da bi bila ta bolj odgovorna in prilagojena potrebam državljanov in državljanek.
74. V zvezi z **gospodarskimi reformami** Svet opozarja na dolgotrajne strukturne težave, kot so pomanjkanje gospodarske diverzifikacije, odvisnost od zunanjih finančnih tokov, široko razširjeno neformalno gospodarstvo ter nizka stopnja delovne aktivnosti in zaposlenosti. Svet pozdravlja zavezo vlade, da se bo spoprijela s temi izzivi, in državo spodbuja k doslednemu izvajanju političnih smernic iz skupnih sklepov, sprejetih v okviru ekonomskega in finančnega dialoga, in sicer z izboljšanjem fiskalnega upravljanja ter izvajanjem učinkovitih in dobro usklajenih strukturnih reform.

75. V zvezi z **dialogom** pod okriljem EU Svet pozdravlja dejstvo, da se je ta junija 2021 nadaljeval, visokemu predstavniku in posebnemu predstavniku EU za dialog med Beogradom in Prištino ter za druga regionalna vprašanja Zahodnega Balkana pa izreka priznanje za njuno zavezanost temu dialogu. Od Kosova pričakuje, da bo v dialogu pod okriljem EU sodelovalo v dobri veri in v duhu kompromisa, da bi doseglo celovit pravno zavezujoč sporazum s Srbijo v skladu z mednarodnim pravom in pravnim redom EU. S tem sporazumom bi bilo treba rešiti vsa odprta vprašanja ter prispevati k regionalni stabilnosti. To je ključnega pomena, da lahko Kosovo in Srbija napredujeta na svoji evropski poti. Svet ponovno poudarja, da iskreno upa, da se bodo spoštovali in brez odlašanja izvajali vsi prejšnji sporazumi. Poleg tega bi se obe strani morali izogibati dejanjem, ki spodbujajo stabilnost, in retoriki, ki ne spodbuja dialoga.
76. Svet opozarja, da je napredek pri normalizaciji odnosov s Srbijo ključno načelo SPS ter predstavlja temelj za razvoj odnosov in sodelovanja med EU in Kosovom.
77. Svet opozarja na pomen regionalnega sodelovanja in dobrih sosedskih odnosov ter spodbuja Kosovo, naj še naprej aktivno in konstruktivno sodeluje v dejavnostih **regionalnega sodelovanja**.
78. Svet priznava pomen **liberalizacije vizumskega režima** za državljane in državljanke Kosova. Komisija je maja 2016 uradno predlagala, da se Kosovo uvrsti na seznam držav, katerih državljani ne potrebujejo vizuma za vstop na schengensko območje, julija 2018 pa predložila poročilo o izpolnitvi preostalih meril. Predlog Komisije, ki ga je podprl Evropski parlament v prvi obravnavi marca 2019, je še vedno v obravnavi v Svetu.
-